

Poštnina plačana pri pošti 6101 KOPER - CAFODISTRIA * TISKOVINA

■ Občasnik Gledališča Koper in Obalnih galerij Piran
■ Letnik XIV ■ Številka 5 ■ November 2016
■ Brezplačni izvod ■ ISSN 1854-0449

Gledališča

Premiera

v Gledališču Koper

William Shakespeare

Vihar

Jaka Ivanc

Verjeti ali ne verjeti.

To je vprašanje.

Gledališče Koper in
Lutkovno gledališče Ljubljana

William Shakespeare Vihar

(The Tempest)

Prevajalec	Oton Župančič
Režiser	Jaka Ivanc
Scenografa	Jaka Ivanc Milan Percan
Avtor glasbe	Davor Herceg
Kostumograf	Sebastian Nared
Oblikovalec svetlobe	Jaka Varmuž
Izdelovalec lutk in rekvizitov	Žiga Lebar
Asistent režiserja	Daniel Day Škufca
Lektorica	Barbara Rogelj
Svetovalec za animacijo	Brane Vižintin
Avtor videa	Jaka Ivanc

Igralci	
Prospero	Nataša Tič Ralijan
Miranda	Lena Hribar
Alonso, Kaliban, Trinculo Brodarski	Brane Vižintin
Antonio, Kapitan Stefano	Jure Kopušar
Ferdinand	Ilija Ota
Gonzalo	Gorazd Žilavec
Ariel	Nataša Tič Ralijan (glas) Samo Jeranko (video)

Tonski tehnik **Alen Kump**. Lučni tehnik **Alen Hrvatin**. Videotehnik **Ivo Štokovič**. Rekviziter **Bojan Kožar**. Podvodni snemalec **Jaka Ivanc**. Vodja tehnike **Milan Percan**, odrski mojster **Franc Kramperšek**. Maskerka **Inga Mijatovič**. Izdelava scene **Franc Kramperšek**. Odrski tehnik **Bojan Kožar**. Garderoberki **Anja Ukovič**, **Karolina Rulofs**.

Premiera

- 16. septembra 2016 na Šentjakobskem odru LGL
- 25. novembra 2016 v Gledališču Koper

Sezona 2016/2017
Uprizoritev 4

Zgodovina uprizorjanj Shakespeareovega *Viharja* razkriva dve skrajni razumevanji besedila – romantično-idealistično in historicistično – ki ju zaobedejo šele uprizoritve od druge polovice prejšnjega stoletja dalje. Kako danes to besedilo razumete vi?

Že ob prvem branju sem besedilo prebral kot pravljico in bil ob vsakem ponovnem branju vedno bolj prepričan, da ima – kljub različnim možnim interpretacijam in aktualizacijam – samo takšno branje tudi smisel, a le, če k »pravljici« pristopimo s čistostjo otroka. Na vajah smo se zato trudili, da je vsakdo v samem sebi znova odkril in prebudi otroka, ki nam je omogočil, da smo se »šli pravljico«, da smo znova lahko verjeli v duhove, vile, velikane in mitološka bitja ter znova odkrili radost igranja in ustvarjanja s preprostimi sredstvi in predmeti. Če nečemo biti pogubljeni, danes moramo verjeti v pravljice.

Ni v nasprotju s pravljičami moč gledališča v tem, da zna poiskati vzporednice s sodobnostjo, v preteklih situacijah prepoznati današnje, se kritično opredeliti in nas na to opozoriti?

Vprašanje oblasti, maščevanja in sprave v *Viharju* ponuja dovolj možnosti za aktualizacijo, toda prepričan sem, da se tisti, ki bi mu bila politično- ali družbeno-aktualna uprizoritev namenjena, v njej ne bi prepoznal in se z njo ne bi strinjal, vsi drugi pa bi uprizoritev brez opaznejših aktualizacij razumeli tudi v luči sodobnosti. Gledalec sam mora v besedilu ali v uprizoritvi najti vzporednice s sodobnim časom in družbo, saj je Shakespeareov dramski svet večten tako kot vzgibi dejanj njegovih (anti)junakov ... Sprašujem se, kako bi morali danes uprizorjati *Vihar*, da bi ta lahko bil družbenokritičen? Kdo bi bila Antonio in Alonso, kdo Prospero?

Nekdanji nasprotniki v luči slovenske sprave, morda? Kopanje po eni in isti gredici – in to vrsto let – me ne zanima. Čas je, da začnemo sejati drugje.

Vrniva se k pravljičnosti Viharja. Ste se prav zaradi nje odločili za Župančičev prevod in ne za sodobnejši prevod Milana Jesiha ali Andreja Rozmana Rože?

Oba sta odlična in težko sem se odločil. Ključna za odločitev je bila arhaičnost Župančičevega prevoda, ki res zveni bolj pravljico in me zato hitreje »odnese«.

Za Vihar bi lahko rekli, da ima dva prologa; prvi, dramatični, se godi na ladji, ki se razbije na otoških čerih, drugi je Prosperova pripoved o izgubi vojvodstva, izgnanstvu in o neobljudenem otoku. Je res, da ste za uprizoritev napisali nov prolog?

Pripovedovanje zgodbe je zame gledališki imperativ. Ni pomembno, ali gre za klasični dramski dialog, za pripoved brez besed, ples ali gib, vedno si poskušam najti »dobro povedane« zgodbe in pri uprizoritvah stremim k temu, da jih gledalec spremlja z lahkoto. V *Viharju* je nov le kratek uvod, v katerem gledalec (ob tem, da ga opozorimo naj izključni mobilni telefon) izve, kaj se bo v predstavi zgodilo. Obrnili smo tudi vrstni red obeh omenjenih prologov: Prospero tako hčerki Mirandi najprej razloži, zakaj sta na otoku, gledalec se nato preseli v preteklost in vidi, kako je Antonio bratu Prosperu nezakonito prevzel oblast. Šele nato uprizorimo vihar, s katerim se Shakespeareov izvirnik pravzaprav začne. S takšnim zaporedjem prizorov je ekspozicija jasnejša, potek zgodbe – tudi zaradi tega, ker smo besedilo temeljito ščrtali in v dva združili štiri dramske like – pa za gledalca bolj tekoče.

Glavni lik in gonilna sila dogajanja je zakoniti milanski vojvoda Prospero, ki se je pred dvanajstimi leti po

brodolomu rešil na »neobljuden« otok, kjer zdaj s pomočjo magije uprizori vihar in se maščuje nekdanjim zarotnikom. Ste se kdaj vprašali, zakaj Prosperova moč (magija) deluje le na otoku? Zakaj tega znanja, »tajnih ved«, ni izkoristil že v Milanu in bratu Antoniu preprečil, da bi se oklical za vojvodo?

Prospero v prologu hčerki Mirandi sicer prizna, da je bil v »svobodnih umetnostih brez tekme«, a tudi učenje »tajnih ved« – to je le moja domneva – terja čas, celo leta; v dvanajstih letih bivanja na otoku je moral prebrati vse knjige, ki mu jih je uspelo vzeti s seboj na čoln, in v tem času se je moral tudi zmojstriti. Če *Vihar* beremo kot pravljico, dopuščam možnost, da se vse, kar gledalec vidi na odru, zgodi le v Prosperovi glavi, da je dogajanje, ki ga kot gledalci spremljamo iz dvorane, le plod njegove fikcije, tako kot njegova čarovniška moč. Če verjamemo v pravljice, lahko verjamemo tudi takšni razlagi.

Želja po maščevanju torej zaneti »vihar« v Prosperovi glavi?

Bolj kot igra o maščevanju je *Vihar* igra o odpuščanju, četudi vemo, da Prospero svojim sovražnikom brez Arielove sugestije ne bi odpustil. Za Shakespeara je to dovolj nenavadna poteza, saj v njegovih dramskih besedilih primera, da bi nekdo srečal svoje nekdanje izdajalce in pri tem ne bi padale glave, ne najdemo. Je smiselno dvanajst let kuhati zamero, snovati maščevanje, si podjarmiti vse nadnaravne sile na otoku in se nato v trenutku, primernem za maščevanje, vprašati, kaj bom imel od tega, če jih ubijem?! Odpuščanja v *Viharju* ne gre razumeti v smislu krščanske etike, temveč v smislu iskanja notranjega miru; Prospero se zaveda, da z maščevanjem ali ubojem lahko izgubi notranji mir, zato nekdanjim izdajalcem oprostí in zahteva izgubljeno kneževino in plemiški naziv. Morda je notranji mir tisto, kar je dolgih dvanajst let iskal v knjigah. Postavlja pa se vprašanje, kje bi bil srečnejši – osamljen na svojem otoku ali v Milanu.

Je poroka Prosperove hčerke Mirande s Ferdinandom, sinom neapeljskega kralja, tudi del odpuščanja?

Poroka s prestolonaslednikom je le način, kako poskrbeti za potomce. Prospero preizkusi Ferdinanda z domačimi deli, ki jih ta dobro izpolni.

Je njuna ljubezen produkt Prosperove čarovnije? Nekakšen privid zaljubljenosti?

Zagledata se zaradi čarovnije, a to je pravzaprav ljubezen na prvi pogled. V igri ju vidimo le v treh prizorih: ob srečanju, v prizoru, v katerem Ferdinand opravlja naloge za Prospera, pozneje ob partiji šaha. Miranda je najstnica, ki ji sami z očetom na otoku – sama prizna, da drugih moških še ni videla – ni prijetno živeti. V uprizoritvi sta Miranda in Ferdinand najstnika, ki bi seveda rada počela vse to, kar najstniki radi počnejo ... Prospero tega ne odobrava, že poljub je zanj preveč. Shakespeare vprašanje njune ljubezni pušča odprto. V zadnjem prizoru, v katerem Miranda prvič uzre tujce, presenečena vzkligne: »Kako je človek lep! O krasni novi svet, kjer biva takšen rod!« Ne vem, kaj se takrat zgodi, morda ji bo Antonio bolj všeč kot Ferdinand.

Ni nenavadno, da ste vlogo Prospera namenili igralci? Zakaj je Kaliban lutka?

Kaliban je velikan in kot takega ga lahko upodobimo igralce na koturnih in s protetiko, zaradi katere bo višji in njegove okončine daljše. Kaliban – za Prospera »divja nakazen« in nečloveški stvor – pa je prebivalec otoka, skoraj nezemeljsko bitje, zato se mi je zdelo prav, da

Verjeti ali ne verjeti.

Pogovor z režiserjem
Jako Ivancem pred premiero
Shakespearovega *Viharja*

Foto: Roman Špičič

To je vprašanje.

ga poiščem drugje, in zakaj ne v lutkovnem mediju, ki me vedno znova prevzema. Zakaj Prospera igra igralka, ne igralec? Prospera ne berem kot izrazito očetrovsko figuro, ki bi zahtevala moško zasedbo. Z vpeljavo igralko ga nekako pomaknem v polje brezspolnega, magičnega, zračnega. Prav tako za Ariela ne bi mogel trditi, katerega spola je, razen seveda po imenu ... Prospero je v mojih očeh igriva, lucidna figura, ki se mestoma zapleta v svoje načrte, na nek način živi na tej in oni strani. Nataša se je zato zame izkazala kot prava izbira za lik Prospera.

Arielova prisotnost se v besedilu za večino dramatskih likov odraža le kot glas ali glasba, viden je le Prosperu in bralcu; zakaj odločitev, da ga tudi gledalec ne vidi? Ključno vprašanje za Arielovo pojavnost je bilo, kako v predstavi ustvariti vtis, da zračni duh potuje po odru, dvorani ali gledališču, hkrati pa doseči njegovo verjetnost. V vlogi Ariela bi lahko zasedel igralec, toda Arielova verjetnost in gledalčeva iluzija bosta večji, če bo Ariel na odru »prisoten« z animiranimi predmeti, zvočnimi učinki in drugimi gledališkimi sredstvi, navsezadnje tudi s filmom. Arielov/Natašin glas je v predstavi posnet, z gledališko »magijo« pa smo mu dali krila, da lahko potuje od predmeta do predmeta, od igralca do igralca, zdaj skoči v usta enega, nato v usta drugega, spreminja obliko in glas; glas, ki proti koncu predstave postaja vse bolj Prosperov, saj ta – ko se odloči, da bo nekdanjim izdajalcem prizanesel – Ariela ne potrebuje več. Duhovi obstajajo in pomagajo, dokler verjamemo vanje.

Gledališko »magijo« razumete kot ...

Gledališke magije ne razumem kot uporabo gledaliških trikov in tehničnih pripomočkov, s katerimi bi na odru lahko potopil ladjo, razumem jo kot igralčev odnos do predmeta ali situacije, ki mi lahko tak potop »pričara«. Dober igralec bo na odru prijel kozarec in gledalec bo verjel, da je ta kozarec ladja. To je gledališka magija, prava in najlepša čarovnija je igralec sam.

Gre za »magijo«, kakršno poznajo otroci, ki so pri igri pripravljeni verjeti, da je navadna palica lahko sablja, puška ...

Danes tudi otroci te domišljije nimajo več. Ne znajo se več igrati na dvoriščih, na ulici, nihče od njih se ne spomni več na to, da iz palice lahko izrežlaš marsikaj uporabnega. Zanima jih le še dogajanje na Facebooku in igranje s telefoni. Ne trdim, da v otroških glavah ni več domišljije. Je, vendar je njen generator zunanji, digitalni, nihče več ne zna reči: »Spomnil sem se, pojdemo, poskusimo to in to narediti«. Podobno kot je elektronika z ulic izrinila otroško igro, film izpodriva gledališče; otroci in mladostniki danes ne vedo, kaj početi v gledališču, dobro sprejemajo le medijsko podprte stand-up komedije. Del te pozabljene otroške igre smo poskusili vnesti tudi v *Vihar*. V prizoru brodoloma boste zaman iskali »pravo« ladjo. Našli jo boste v četici igralcev, povezanih z vrvo, v kateri Ferdinand igra mandolino, s katere visi majhno sidro, Gonzalo nosi palico, na kateri je napet polivinil, Kapitan Stefano ima v rokah krmilo, Trinculo Brodarski pa ventilator, ki premika »ladjo« – do trenutka, dokler ta ne izpuli električne žice ventilatorja, se ustavi in vanjo ne priletijo prve strele, izdelane iz penaste gume, ki napovedujejo bližajoči se vihar ... Če bodo igralci verjeli v »igro« z ladjo, bodo takšni ladjji – tako kot nekoč otroci – verjeli tudi gledalci.

Komu je koprška uprizoritev *Viharja* najprej namenjena? Mladostnikom in šele nato odraslim?

Vihar je predstava za mladino in odrasle, raje pa bi vam odgovoril, da je to predstava za otroke. Ne le zato, ker skozi otroške oči lahko verjamemo v pravljice, tudi zato, ker so pričakovanja otrok manjša kot pričakovanja odraslih. Ko gredo ti v gledališče, so – še posebej, ko gre za klasike, kot je Shakespeare – vedno polni pričakovanj. Tokrat si želim, da svoja pričakovanja pustijo pred vrati gledališke dvorane. Pričakovanja so namreč skoraj vedno pozitivna in zato pogosto lepo zorana in dobro pognojena njiva, na kateri zelo dobro uspeva razočaranje. Želim si, da bi gledalci *Viharja* v dvorano vstopili neobremenjeni in brez pričakovanj. Za pravljice moramo biti »čisti«.

V pogovoru nenehno poudarjate, da je v pravljice treba verjeti. Je treba verjeti tudi v gledališče nasploh?

Verjeti ali ne verjeti je danes ključno vprašanje za ustvarjalce predstav in tudi za občinstvo. Če v nekaj verjamemo, bo delovalo, in če nekdo želi obiskovati gledališke predstave, mora v gledališče verjeti. Če režiser in igralci verjamejo v svoje delo, bodo pri tem uspešni, in če gledalec verjame v gledališče, bo verjel, da je dogajanje, ki ga spremlja na odru – resnično. Če prenehamo verjeti – pa čeprav gledališču – je z nami konec. Zahodni svet ne verjame več, saj ne ve, v kaj sploh verjeti. V svetu, v katerem so svoj smisel izgubile celo vrednote, je žal možno prav vse. Gledališče nas uči, da verjamemo v življenje, da verjamemo v duhove, da smo lahko močnejši. Verjamem, da je *Vihar* tudi besedilo o tem, v kaj verjamemo in ali sploh še verjamemo.

Res verjamete v duhove?

Verjamem! Vedno ko stopim na oder, jih pozdravim, in če v gledališču po naključju ostanem sam – verjemite, tega si v koprskem gledališču ne želi nihče – vedno povem, kdo sem in kaj nameravam početi. Verjamem v dobre gledališke duhove in verjamem, da ti na odru res živijo, saj je tam zbranih veliko zgodb, življenj in zgodovine Kopra.

Toda ti dobri duhovi so vam le teden dni pred načrtovano premiero marca letos dobro ponagajali in jo premaknili za več kot pol leta!

V življenju so stvari, na katere težko vplivamo! Res je, Brane je zaradi svoje zdravstvene diagnoze moral odložiti delo. Zdaj smo veseli, da je zdrav in spet z nami. Da smo premaknili premiero, je za seboj potegnilo tudi dejstvo, da je Tjaša Hrovat odšla na porodniški dopust in je v vlogo Mirande vskočila Lena.

Četudi niste v režijskem oziroma v uprizoritvenem smislu ničesar spremenili, se vam zdi, da je predstava po tako dolgem premoru »zadiahala« drugače?

Večjih sprememb nismo naredili, ker tudi niso bile potrebne. Uprizoritev je zadiahala enako, le pozneje. ■ Miha L. Trefalt

Vihar – Kdaj? Kje? Zakaj?

Čas nastanka Kot letnico nastanka *Viharja* večina virov navaja leto 1610–11, ko naj bi se Shakespeare dokončno vrnil v Stratford. Dramsko besedilo naj bi veljalo za njegovo zadnje, čeprav le pogojno, saj mu sledijo verjetno še leta 1611 napisani *All Is True* (danes bolj znan kot *Henrik III.*), *The Two Noble Kinsmen* in izgubljeni *Cardenio*. V nasprotju z navedenimi dramami, ki jih je Shakespeare napisal v sodelovanju z Johnom Fletcherjem, ki naj bi na Shakespeareovo željo postal glavni dramatik v igralski skupini King's Men, je *Vihar* zadnja drama, ki jo je veliki Elizabetinec napisal bolj ali manj sam in najverjetneje brez neposrednega literarnega vira.

Prvi natis Besedilo *Viharja* je bilo prvič natisnjeno šele po Shakespeareovi smrti. Leta 1623 je izšel t. i. *Prvi folio* (*First Folio*), zbirka 36 od 38 znanih Shakespeareovih dramskih besedil, ki sta jo uredila dramatikova prijatelja in igralca John Hemmings in Henry Condell; zaradi česar jima literarna zgodovina pripisuje največ zaslug za ohranitev Shakespeareove literarne dediščine. Domnevajo, da je zbirka izšla v 800 izvodih, od teh verjamejo, da se jih je ohranilo 233. Zadnji izvod so našli leta 2014 v knjižnici mesteca Saint-Omer na severu Francije.

V tiskanem besedilu označene premore, oklepaje in posamezne velike začetnice je danes

Krstna uprizoritev Velika verjetnost je, da je *Vihar* krstno uprizoritev doživel 1. novembra 1611 v kraljevem dvornem gledališču v izvedbi gledališke skupine King's Men, zagotovo pa so ga skupaj s še sedmimi Shakespeareovimi igrami uprizorili na začetku leta 1613, v času slovesnosti zaroke angleške princese Elizabete in nemškega prestolonaslednika Friderika V. Palatinskega. *Vihar*, ki so mu za to priložnost najverjetneje dodali odrsko razkošne prizore z glasbo in plesom (t. i. *maske*), so v tem času zagotovo uprizarjali tako v gledališču Blackfrias ali v lesenem gledališču Globe; v njem so uprizorili večino Shakespeareovih iger, leta 1613 pa je do tal pogorelo.

Nekateri shakespeareologi sicer trdijo, da je dramatik besedilo napisal prav v počastitev zaroke, in tezo utemeljujejo z dolžino igre; gre za najkrajše Shakespeareovo dramsko besedilo, dovolj kratko, da uprizoritev ni utrudila kralja in mladega para, hkrati pa je zahtevalo enotno, a razkošno scenografijo, ki je Shakespeareovo gledališče ni poznalo, omogočil jo je lahko le kraljevi dvor.

Navdih v resničnem brodolomu? Čeprav shakespeareologi niso našli neposrednega literarnega vira, po katerem bi dramatik napisal *Vihar*, se mnogi nagibajo k tezi, da je Shakespeara za pisanje te drame najbrž navdihnil resnični dogodek. Leta 1609 je namreč grof Southampton iz Plymoutha proti Virginiji, prvi angleški koloniji na vzhodni obali Severne Amerike, poslal ladjeve. Admiralsko ladjo Sea Venture je zajel vihar in jo razbil. Mornarji pa so se rešili na neobljuden otoček v arhipelagu Bermudskih otokov, ki so ga skupaj z drugimi poimenovali Hudičevi otoki. Tam so v desetih mesecih zgradili novi, manjši ladji in z njima pozneje dosegli obalo Virginije. Poročila preživelih, ki so opisovali vihar in navedli, da so mornarji ponoči na otoku slišali skrivnostne glasove, ječanje in kričanje, je moral po-

Uprizoritve na slovenskih odrih Čeprav smo se Slovenci s Shakespeareom srečali razmeroma pozno, najprej leta 1896 z *Othellom* v Deželnem gledališču, smo morali na prvo slovensko uprizoritev *Viharja*, ki je »odlično uspel, igralsko in scenično, tako da je to ena izmed predstav, ki po njih lahko merimo razvoj slovenske Drame po vojni«, v tedanjem Narodnem gledališču v Ljubljani čakati vse do leta 1930. Besedilo je za uprizoritev prevedel Oton Župan-

Foto: Jaka Varmuž

Foto: Jaka Varmuž

treba brati kot napotke tedanjim gledališkim direktorjem, režiserjem in igralcem pri interpretaciji besedila. Druga izdaja Shakespeareovih del v formatu folio, t. i. *Drugi folio* je izšel leta 1632.

znati tudi Shakespeare in prav v njih je moral najti slikovite opise viharja in brodoloma, s katerima se začne *Vihar*. Od tod tudi Arielovo vprašanje Prosperu: *Naj prinesem rosé ti z večno burjastih Bermudov?* (I/2).

Usoda Viharja S Shakespeareovo smrtjo (1616) se konča obdobje elizabetinskega gledališča. Naslednja desetletja gledališču zaradi notranjepolitičnih sporov in boja za oblast (angleška državljanska vojna) niso bila naklonjena, z dekretom lorda protektorja Oliverja Cromwella, ki je vzpostavil puritansko diktaturo, pa so njihova vrata morala ostati zaprta kar 18 let. Gledališče je znova vzcvetelo v obdobju restavracije in vladavine kralja Karla II., ki je že leta 1660 ustanovil gledališko skupino The Duke's Men in ji podaril ekskluzivno pravico za uprizorjanje desetih Shakespeareovih dramskih besedil, tudi *Viharja*. Vodja skupine, pesnik in dramatik William Davenant, je leta 1667 skupaj z Johnom Drydnom napisal novo verzijo *Viharja*, ko pa je Karel II. na gledališki oder pripustil tudi igralke, sta Davenant in Dryden priredbi dopisala še dve ženski vlogi (in eno moško, ki jo je prav tako igrala ženska) in priredbo, ki je ohranila manj kot tretjino izvornika, nasloвила *The Tempest or, The Enchanted Island* (*Vihar ali začarani otok*). Njuno priredbo priredbe je leta 1674 znova priredil Thomas Shadwell, leto pozneje je nastala tudi Duffettova parodija z naslovom *The Mock tempest* (*Lažni vihar*), ki se ne začne z viharjem, temveč bučno zabavo v bordelu. Duffettova priredba se je na angleških odrih ohranila vse do zgodnjega 18. stoletja. Vlogo Ariela je pogosto odigrala privlačna plesalka in pevka, Caliban pa je postal komična figura.

Vse poznejše predelave besedila so vsebovale vedno več glasbe in petja in se vedno bolj približevale operi. Med najbolj znanimi avtorji priredb velja omeniti igralce Garricka, Kembla in Keana ter dramatika Sheridan. Težnje po uprizorjanju izvornega Shakespeareovega besedila se pojavijo šele na začetku 19. stoletja.

čič, režiral pa Osip Šest, ki je prav z *Viharjem* zaznamoval svojo stoto gledališko režijo.

Do druge postavitve *Viharja* na Slovenskem so morala znova preteči dobra tri desetletja: leta 1965 je delo najprej na celjskem pet let pozneje pa tudi na mariborskem odru prav tako v Župančičevem prevodu režiral Branko Gombač. *Vihar* so ponovno uprizorili v ljubljanski Drami leta 1987 (v Jesihovem prevodu ga je režiral Mile Korun) in leta 2000 v režiji Janusza Kice z Borisom Cavazzo v vlogi Prospera in Gregorjem Bakovičem v vlogi Ariela. Zadnjič smo *Vihar* lahko videli na odru Drame SNG Maribor leta 2009 v režiji Vita Tauferja in koprodukciji izvedbi SMG, SNG Maribor, Cankarjevega doma in SSG iz Trsta.

K uprizoritvam lahko prištejemo tudi priredbo *Viharja* Diega de Bree (LGL, 2004), ki je dočakala le štiri ponovitve.

Foto: Jaka Varnuž

Uprizoritvena tradicija Shakespearovo gledališče je bilo vedno podoba grozljive narave, grozljive zgodovine in človeka, ki se zmanjkuje, da bi si pridobil oblast nad svojo usodo. Ker so *Vihar* od restavracijske dobe pa do sredine 19. stoletja v Angliji uprizarjali večinoma v Drydenovi priredbi, je ta najprej postal prazna dvorjanska igra, v času romantike, ki je odkrila njegovo simbolično interpretacijo, pa razkošen prikaz zmogljivosti vsakršne odrske tehnike in svetlobnih učinkov, ki jih Shakespeare ni mogel pokazati niti na odru gledališča Globe niti na dvornem odru Blackfriars. *Vihar* je tako postal romantična in operna vilinska igra z baletko v glavni vlogi (Ariel!), ki je pritrjena na odsko škripčevje preletavala prizorišče. »Velika poezija je postala le poetičnost«, je v enem od svojih esejev zapisal Jan Kott, »grozljiva moraliteta je bila alegorični spektakel, dramatičnost *Viharja* se je raztopila v estetiziranju, njegova filozofska grenkoba je bila izgubljena«. Takšna tradicija uprizarjanja *Viharja* se je na nekaterih evropskih odri hranila vse do sredine 20. stoletja.

Vsebinska interpretacija *Vihar* je v vsebinskem in tematskem pogledu dovolj bogat, da ga je možno različno interpretirati. Nekateri so v njem našli celo prikrito Shakespearovo biografijo, večina je delo interpretirala kot alegorično politično dramo. Poudarjali so njegovo utopistično razsežnost in Prosperov otok razumeli kot obljubljeno deželo. Za tretje je bil *Vihar* sanjska dramatska poema, sredi prejšnjega stoletja – po izidu knjige Octava Mannonija *Psihologija kolonizacije* – pa je *Vihar* postal predmet postkolonialne teorije, ki je v dramo raziskovala vpliv kolonizatorjev (Prospero) na staroselce (Ariel in Kaliban) in celo spodbudila nastanek novih besedil: francoski pesnik in pisec Aimé Césaire je v svoji igri *Vihar* (*Une Tempête*, 1969) dogajanje prestavil na Haiti, mulata Ariela pa uporabil kot staroselca, ki ve, da sodelovanje in pogajanje lahko pripeljejo do svobode. Kubanec Roberto Fernández Retamar pa v svojem delu Ariela predstavlja kot bogatega Kubanca (v nasprotju z revnim Kalibanom), ki mora, če želi postati svoboden, zbirati med uporom in sodelovanjem s Prosperom.

Foto: Jaka Varnuž

Viri V *Viharju* so literarni zgodovinarji prepoznali kar nekaj literarnih virov, ki jih je Shakespeare tako ali drugače vpletel v dramsko besedilo. Dva sta še posebej izrazita: prvi je *Komedija o lepi Sideji* nemškega dramatika Jakoba Ayrera (Shakespeare je o njej najbrž izvedel od angleških igralcev, ki so obiskali Nürnberg leta 1604 in 1606), drugi je španska pravljica, objavljena leta 1609 v zbirki *Zimske noči* (*Noches de Invierno*) Antonia de Esclava. V obeh srečamo kralja, predanega magiji, ki mora s hčerko v izgnanstvo, tam pa jo poroči s sinom svojega sovražnika. Kljub vsebinski podobnosti iger z *Viharjem* obe preveva povsem drugačno vzdušje in karakterizacija likov.

V *Viharju* najdemo tudi odsev drugih del: Gonzalov opis države (2/1) sloni na Montaignovi razpravi *O kanibalih*, objavljenih v *Esejih* leta 1603, imena dramskih likov iz vrst plemstva pa je Shakespeare najbrž našel v Thomasovi *Zgodovini Italije* (1549).

Prvič v Gledališču Koper

Brane Vižintin Dramski igralec — animator

Je eden največjih mojstrov lutkovne animacije v Sloveniji. Je specialist za različne lutkovne tehnike in njihove zakonitosti ter različne možnosti ustvarjalne rabe in animacije. Od leta 1999 je stalni član Lutkovnega gledališča Ljubljana in nosilec njegovega repertoarja. Do danes je v matični hiši oblikoval več kot 150 vlog, večinoma glavnih; kot asistent režije oziroma svetovalec za animacijo pa je sodeloval pri več kot dvajsetih predstavah doma in drugod (Gledališče Glej, Lutkovno gledališče Maribor, SNG Drama Ljubljana, Slovensko mladinsko gledališče, Gradsko kazališče lutaka Rijeka). Številne osebne ter skupinske nagrade, turneje po tujini, odlične kritike doma in v svetu so samo del njegovega uspešnega dela v slovenskem lutkarstvu. Zaradi znanja, izkušenj in izjemnih pedagoških sposobnosti je stalni gostujoči predavatelj na različnih lutkovnih seminarjih in tečajih. V obdobju med 2005 in 2009 je bil docent na Umetniški akademiji v Osijeku, od leta 2011 pa je predavatelj animacije na AGRFT v Ljubljani. ■

Foto: Urška Boljovc

Lena Hribar Dramska igralka

Študij dramske igre in umetniške besede na AGRFT v Ljubljani je končala z vlogami v diplomskih predstavah *Zdaj letim* po motivih Bertolta Brechta (2014) in *1981* Simone Semenič (AGRFT in Gledališče Glej, 2014) ter zanje prejela študentsko Prešernovo nagrado za igro.

Lena Hribar, ki se je med študijem resneje začela spogledovati tudi s petjem – leta 2012 je sodelovala na mednarodnem tekmovanju v gledališkem petju v Wrocławu (PL), leto dni pozneje nastopila z Big Bandom RTV Slovenija na koncertu *The Best of Musical*, kot gostja pa vsako leto nastopi na tradicionalnem koncertu igralcev MGL v Kinu Šiška – je po končanem študiju igrala oz. še vedno igra v uprizoritvah Lutkovnega gledališča Ljubljana, MGL, SNG Drama Ljubljana, Cankarjevega doma in Zavoda Imaginarni; v produkciji zadnjih dveh je nastala tudi uprizoritev *Evropa* po besedilu I. Sajko, za katerega so ustvarjalci predstave prejeli nagrado za umetniški dosežek na 25. Maruličevih dnevih v Splitu. Hribarjeva, ki jo bomo v okviru dijaškega abonmaja na našem odru lahko videli tudi v predstavi *Neli ni več* (LGL), od začetka letošnjega leta ustvarja v svobodnem poklicu. ■

Foto: CFE UL AGRFT

Prvič v Gledališču Koper

Ilija Ota *Dramski igralec*

Zanimanje za gledališče, igranje in javno nastopanje ga je spodbudilo, da je kot srednješolec obiskoval triletni gledališki tečaj Studia Art pod okriljem Slovenskega stalnega gledališča v Trstu, ga pod mentorskim vodstvom Borisa Kobala leta 2010 uspešno končal in tistega leta opravil tudi sprejemne izpite za študij dramske igre na AGRFT v Ljubljani.

Čeprav ga je pot po študiju zanesla v manj umetniške vode, priložnostno še vedno ostaja zvest gledališkemu odru:

kot igralec recitator sodeluje pri Prešernovih proslavah v Slovenskem stalnem gledališču, na koprskem odru smo ga lahko videli v več vlogah v mladinskih uprizoritvah *Gledališka vaja* K. Pegan in *Kako osvojiti fanta (4 simpl koraki)* U. Taufer, za katero je napisal tudi glasbo.

Prav glasba ob gledališču, oljkah in vinu ostaja njegova velika ljubezen; leta 2010 je ustanovil glasbeno skupino Coloured Sweat, za katero piše glasbo in besedila, ker igra več instrumentov, se v njej predstavlja kot kitarist in klaviaturist. ■

Foto: Davor Lončarić

Foto: SNG Nova Gorica / Matej Parsič Zavadlav

Jure Kopušar *Dramski igralec*

Študij dramske igre in umetniške besede na AGRFT v Ljubljani je končal pod mentorskim vodstvom profesorjev Matjaža Zupančiča in Borisa Ostana. V 3. letniku je za vlogo Tartuffa v Molièrovi komediji z enakim naslovom prejel študentsko Severjevo nagrado in akademjsko nagrado zlatolaska. Z diplomsko uprizoritvijo, Zajčevim *Potohodcem*, je nastopil v tekmovalnem programu 43. tedna slovenske drame v Kranju.

Že med študijem je začel sodelovati s profesionalnimi gledališči in po diplomi leta 2012 kot umetnik v svobodnem poklicu svoje delo nadaljeval v uprizoritvah SSG iz Trsta, MGL, LGL,

Gledališča Glej in Zavoda Margareta Schwarzwald. Za uprizoritev Cankarjevih *Hlapcev* (SSG, 2015), v katerih je odigral vlogo Župnika, so ustvarjalci prejeli nagrado tantadruj in nagrado za najboljšo predstavo na 46. tednu slovenske drame.

Ob gledališču in igri njegovo življenje osmišljata tudi glasba in petje. Že peto leto ustvarja in nastopa s svojo glasbeno skupino Viperstone, s katero so lani izdali svoj prvenec. Oktobra letos je postal član igralskega ansambla SNG Nova Gorica. ■

Žiga Lebar *Lutkovni tehnolog*

Diplomant fizike in tehnike na Pedagoški fakulteti v Ljubljani (2002) se z izdelavo lutk ukvarja že od leta 1991. Med letoma 2002 in 2005 je bil zaposlen v Lutkovnem gledališču Ljubljana, od leta 2005 pa deluje samostojno kot lutkovni tehnolog, izdelovalec lutk in scenografij pri najrazličnejših projektih v kulturnih ustanovah in zunaj njih (lutkovna in dramska gledališča,

filmi, animirani filmi in razne delavnice). Med drugim je sodeloval pri predstavah *Ti loviš!* (r. Silvan Omerzu, LGL in Umetniško društvo Konj), *Štiri črne mravljice* (r. Martina Maurič Lazar, LGL), *Zlata ptica* (r. Silvan Omerzu, LG Maribor) ter filmih *Boles* (r. Špela Čadež, Zavod No History), *Gremo mi po svoje 2* (Miha Hočevar, Vertigo Emotion Film) in *Nighthawk* (r. Špela Čadež, Finta Film, RTV Slovenija, Bonobostudio). Za predstavo *Jutri je bila zabava* (LGL) je leta 2016 dobil nagrado za tehnologijo na mednarodnem lutkovnem festivalu PIF v Zagrebu. ■

Gledališče Koper in SNG Nova Gorica

Robert Harling *Jeklene magnolije*

(*Steel Magnolias*)

Prevajalka **Alenka Klabus Vesel**, režiserka **Katja Pegan**, dramaturginja **Ira Ratej**, scenograf **Milan Percan**, kostumograf **Alan Hranitelj**, avtor glasbe **Mirko Vuksanović**, asistentka režije **Renata Vidič**, oblikovalec svetlobe **Jaka Varmuž**, lektorica **Laura Bratašvec**
Igralke: **Nataša Tič Ralijan** (*Suzana*), **Maja Nemec** (*Marina*), **Helena Peršuh** (*Ana*), **Anja Drnovšek** (*Ema*), **Mojca Partljič** (*Miranda*), **Lara Jankovič** (*Karla*)

Premiera 4. novembra 2016 v Gledališču Koper.

Režiserki je z izbiro šestih povsem različnih igralk, ki so natančno in s pravimi poudarki oblikovale like, uspelo postaviti dobro kolektivno igro, v kateri pa ima vsaka od šestih protagonistk dobro odmerjen prostor. ■ *Neva Zajc, Radio Slovenija, 5. november 2016*

Gledalcu paleta nians in čustev v suvereni igralski interpretaciji približajo vse igralko. Mojca Partljič kot čuteča in skrbna mama Miranda, ki je ob koncu boleče iztirjena iz psihičnega in čustvenega ravnovesja, deluje uigrano s hčerko Emo, ki jo, polno pozitivne energije in radosti upodobi Anja Drnovšek (ki je tudi nova članica igralskega ansambla v Gledališču Koper). Tudi sicer igralko delujejo zelo povezano in uspejo ustvariti nekaj krasnih komičnih situacij, humornih dovtipov, ob dramatičnih trenutkih pa delujejo prav tako uigrano in sinhrono. Helena Peršuh je suverena kot dostojanstvena vdova Ana, Lara Jankovič uspešno komična kot vihrava, osamljena in nezadovoljna Karla, pomočnico Marino v različnih faza osebnostnega iskanja prepričljivo poda Maja Nemec. Blago in nevsiljivo pa kot Suzana, lastnica salona, deluje Nataša Tič Rali-

Foto: Jaka Varmuž

jan. Igralske vloge so izpeljane v dobro kolektivno igro, ena drugi so odrske osebe komplementarne z razvitimi karakternimi lastnostmi.

Pečat vsaki vlogi dodajo kreacije Alana Hranitelja. Kosi oblačil poudarjajo značajske poteze vsake od žensk: gre za preprosto, a učinkovito sobivanje značajev in kostumov. Kostumografija ob tem prijateljice in frizerski salon locira v urbano sredino in sedanji čas. ■ *Anja Bajda Gorela, Primorske novice, 7. november 2016*

Rekel bi, da so *Jeklene magnolije* sentimentalna pripoved, ki lepo uglajeno teče v sočnih in mestoma zanesenih dialogih in privleče iz oči gledalcev celo kakšno solzo, je prežeta z elegantnim humorjem, ki nikoli ne zaide na steze cenene krohota. Je zelo življenjska, presenetljivo normalna, brez transcendentnih arabesk in težkih psiholoških mor in stanj. To je režiserka Katja Pegan tenkočutno zaznala in je vodila uprizoritev z velikim smislom za razpoteg dramaturškega loka, ki se iz navadnosti živitih dni prevesi v tragedijo, v obup, v strti jok matere, ki izgubi hčer, a se takoj zatem ob pomoči dragih prijateljic

dvigne spet v sedanjost in prihodnost, čeprav zaznamovano s preteklostjo. Skratka, režija je pokazala občutljivost za mero, sicer bi lahko *Jeklene magnolije* zelo kmalu zdrsnile na tenki led prevelike solzavosti oziroma iskanja neokusne dovtipnosti. Ravnotežje. Ta je prava oznaka predstave, ki išče spoj med različnimi elementi, ki konec koncev oblikujejo naše življenje. Oblikuje ga tudi usoda in nekaj fatalizma najdemo v filozofiji osrednje junakinje. /.../

Skratka, povsem »normalna« zadeva, ki ima prav v tej normalnosti svoj čar. Ta navadni tok brez visokih valov se udejanja na koprskem odru, kjer Peganova ni iskala povednosti, ki jih ni, uprizoritev je zaznamovala s čistostjo, brez odvečnih intelektualizmov, kar bo *Jeklene magnolije* približalo vsakomur, ki si želi skoraj dve uri neobremenjujočega umetniškega kratkočasa. Tej čistosti so prispevale igralko, ki so z enakovrednimi kreacijami oblikovale svoje like, jim dolile razpoznavne značilnosti, se ujele v neposrednosti brez dvoumij in težko berljivih metafor. ■ *Marij Čuk, Primorski dnevnik, 6. november 2016*

Foto: Xxxxxxxx

Po premieri Jeklenih magnolij

Občinstvo je na oder pri priklopu priklicalo tudi režiserko uprizoritve Katjo Pegan (1); »Gasilska«: dramaturginja Ira Ratej, igralka Maja Nemeč, Anja Drnovšek, Lara Jankovič, Helena Peršuh, Mojca Partljič, Nataša Tič Ralijan ter režiserka Katja Pegan z asistentko, režiserko Renato Vidič (2); Partljičevi: mama Milka, hčerka Mojca, ki je v Magnolijah odigrala Mirando, in oče Tone (3); Članica novogoriškega ansambla Maja Nemeč, ki je upodobila Marino, in igralka Neda R. Bric (4); Nova igralska moč Gledališča Koper in »najlepše dekle v mestu« Anja Drnovšek in igralec Aleš Valič (5); Novinar Dela Boris Šuligoj ter filozof in politik dr. Matej T. Vatovec (6); Igralec Aleš Valič s soprogo Tejo Valič, igralec Rok Matek in igralka Prešernovega gledališča Kranj Vesna Jevnikar (7); Podžupan MO Ljubljana Dejan Crnek, Katja Pegan in v. d. direktorja Marjetice Koper Gašpar Gašpar Mišič (8).

Premiera Alana Forda tudi v Sarajevu

Po krstni uprizoritvi sredi junija v Gledališču Koper je uprizoritev *Alana Forda / Vrnitev odpisanih* po besedilu Predraga Lucića v režiji Kokana Mladenovića dočakala tudi sarajevsko premiero. Uprizoritev je nastala v koprodukciji Gledališča Koper in sarajevskega gledališča Kamerni teatar 55, ki ga naše občinstvo pozna po kulturni predstavi *Žaba*.

Sarajevsko premiero, ki je bila 12. novembra 2016, je občinstvo odlično sprejelo in – tako lahko beremo v sarajevskem *Oslobođenju* – igralce nagradilo z večminutnim aplavzom ter jih večkrat priklicalo na oder. Premieri so sledile še štiri razprodane ponovitve. ■

Foto: Milan Percan

2

3

Foto: Dragan Klarica

4

Priklon na premieri; občinstvo je igralce nagradilo z gromkim aplavzom (1); Katja Pečan, direktorica Gledališča Koper, in Marijela Margeta Hasimbegović, direktorica Narodnega gledališča v Sarajevu (2); Režiser Kokan Mladenović, Katja Pečan ter Minister za kulturo in šport Kantona Sarajevo Mirvad Kurić (3); Igralski poklic človeka zlakotni; igralci Andela Kusić, Davor Golubović, Rok Matek, Elma Juković in Igor Štamulak (4).

Abonenti in prijatelji Gledališča Koper v Mantovi, Parmi in Modeni

Tudi letošnja gledališko ekskurzijo, ki je 46 abonentov in prijateljev našega gledališča in 32 gostov iz Novega mesta odpeljala na ogled turističnih znamenitosti Lombardije in Emilie-Romagne, smo pripravili v sodelovanju s turistično agencijo Kompas. V treh dneh so lahko izletniki prisluhnili še koncertu tenorista Gregorja Kunde v gledališču Teatro Regio (1) in koncertu Mezzogiorno in Musica v gledališču Farnese (2) v okviru Festivala Verdi v Parmi. Ob najpomembnejših turističnih znamenitostih Mantove, Parme in Modene so si ogledali še Verdijevo rojstno hišo, Verdijevo gledališče v Bussetu (3) in Verdijevo vilo ter obiskali posestvo proizvajalca balzamičnega kisa.

Foto: Dragan Klarica

1

Foto: Dragan Klarica

2

Foto: Nataša Bencič

3

Gledga ■ Občasnik Obalnih galerij Piran in Gledališča Koper ■ Letnik XIV, številka 5 ■ Izdajajo Gledališče Koper in Obalne galerije Piran ■ Za izdajateljke Katja Pečan in Jelka Pečar ■ Uredništvo Tatjana Sirk, Miha L. Trefalt (odgovorni urednik) ■ Lektorica Alenka Juvan ■ Obdelava slik Vek Koper, Marica Peterlin ■ Tisk Tiskarna Vek Koper ■ Naklada 2.000 izvodov ■ Koper, november 2016 ■ Izid občasnika Gledališča Koper in Obalnih galerij Piran so omogočili Ministrstvo za kulturo RS, MO Koper in Občina Piran ■ Na naslovnici Gledališča Koper: Detajl plakata za uprizoritev Shakespeareovega Viharja v produkciji Gledališča Koper in LGL (foto Jaka Ivanc) ■ Na naslovnici Obalnih galerij Piran: Piranski dnevi arhitekture, Hiša na Golem, 2015, ARK arhitektura Krušec (foto Miran Kambič)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

MESTNA OBČINA KOPER
COMUNE CITTÀ DI CAPODISTRIA

OBČINA PIRAN
COMUNE DI PIRANO

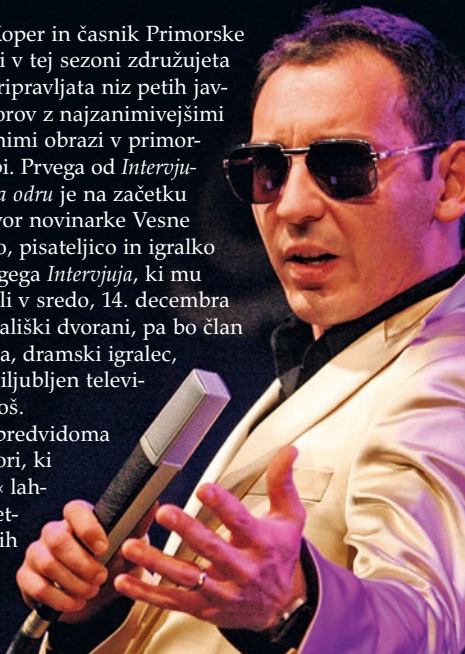
NAPOVEDUJEMO

Intervju Primorskih novic na odru s Tadejem Tošem

Sreda, 14. decembra 2016, ob 19. uri v mali dvorani

Gledališče Koper in časnik Primorske novice tudi v tej sezoni združujeta moči ter pripravljata niz petih javnih pogovorov z najzanimivejšimi in najbolj prepoznavnimi obrazi v primorski in slovenski družbi. Prvega od *Intervjuje Primorskih novic na odru* je na začetku oktobra uvedel pogovor novinarka Vesne Humar s kolumnistko, pisateljico in igralko Deso Muck, gost drugega *Intervjuja*, ki mu boste lahko prisluhnili v sredo, 14. decembra ob 19. uri v mali gledališki dvorani, pa bo član SNG Drama Ljubljana, dramski igralec, stand-up komik in priljubljen televizijski voditelj Tadej Toš.

Do maja se bodo predvidoma zvrstili še trije pogovori, ki jih bodo »zamudniki« lahko prebrali v redni petkovi prilogi Primorskih novic 7. val. ■

NAPOVEDUJEMO

Adam Szymkowicz – Zala Sajko, Katja Pegan

Živci

Prevajalka **Urška Sajko**
Režiserka **Katja Pegan**
Igralca **Lara Jankovič, Jure Ivanušič**

Četrtek, 8. decembra 2016, ob 20. uri

Igra ameriškega dramatika Adama Szymkowicza *Živci* govori o ljubezni, konceptu, ki ga je civilizacija, kot duhovito pokaže avtor, pripeljala do mej absurda. Koliko drame, strahu in patetike je **potrebno za nekaj** tako preprostega, kot je zблиžanje dveh človeških bitij! Tudi lika v komediji *Živci*, bivši pianist Elliot, ki dela kot urednik, in kabarejska plesalka in pevka Susan, ki v prostem času dela na samomorilski vroči liniji, (»ker jo to uravnoteži«), situacijo pretečega zблиžanja doživljata skrajno resno. Ravno iz te patetike vznika duhovitost te drame. Susan in Elliot se znajdetava v situaciji, v kateri je že od prvega stika jasno, da sta si všeč, da se privlačita, vendar sta se nesposobna temu prepustiti.

Zabavno, duhovito, nepretenciozno in razgibano dramsko pisanje *Živci* je še ne štiridesetletni ameriški dramatik in igralec Adam Szymkowicz napisal leta 2004, krstno pa je bilo uprizorjeno dve leti pozneje v New Yorku. ■

NAPOVEDUJEMO

Silvestrski koncert

Marko Hatlak & FUNtango

s posebnim gostom

Iztokom Mlakarjem

Sobota, 31. decembra 2016, ob 21. uri

Marko Hatlak je skupino Marko Hatlak & FUNtango zasnoval leta 2004 po vzoru zasedbe Astorja Piazzolle. Leta 2008 so posneli prvi album *History*, ki je posvečen temu argentinskemu umetniku. Pozneje se je repertoar s tanga nueva razširil na svojstvene priredbe klasike – Vivaldijevih *Štirih letnih časov*, na musette francoskega mojstra Richarda Galliana ter na avtorske skladbe Marka Hatlaka. Pionirji izvajanja tango glasbe v slovenskem prostoru, Marko Hatlak & FUNtango, z ognjevito in sentimentalno interpretacijo ustvarjajo svojo razpoznavnost.

Koncertni večer je Marko Hatlak že v preteklosti rad sklenil z večno ljubezensko zgodbo o Štefani in Bertolinu v tango ritmu, ikonični skladbi znanega primorskega kantavtorja in igralca Iztoka Mlakarja, zato se bo ta na silvestrskem koncertu pridružil skupini. Z izbranimi skladbami z Mlakarjevega repertoarja, podprtimi z bogato spremljavo zasedbe Marko Hatlak & FUNtango, se bo koncert končal v edinstvenem in enkratnem doživetju, tako za poslušalce kot za vse odrske protagoniste. Paša za ušesa in dušo poznavalcev in ljubiteljev tovrstne glasbe!

V zasedbi Marko Hatlak & FUNtango koncertirajo **Dejan Gregorič** na violini, **Jan Sever** na klavirju, **Andrej Pekarovič** na kitari, **Jošt Lampert** na kontrabasu in **Marko Hatlak** na harmoniki. ■

